



Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kahdeksas jaosto)

26 päivänä helmikuuta 2015*

Ennakkoratkaisupyyntö — SEUT 288 artiklan kolmas kohta — Kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjuminen — Direktiivi 2000/35/EY — 2, 3 ja 6 artikla — Direktiivi 2011/7/EU — 2, 7 ja 12 artikla — Jäsenvaltion lainsäädäntö, jolla voidaan muuttaa ennen näitä direktiivejä syntyneen saatavan korkoja valtion velkojan kannalta epäedullisiksi

Asiassa C-104/14,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Corte suprema di cassazione (Italia) on esittänyt 28.11.2013 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 5.3.2014, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Ministero delle Politiche agricole, alimentari e forestali

vastaan

Federazione Italiana Consorzi Agrari Soc. coop. arl – Federconsorzi, akordimenettelyssä, ja

Liquidazione giudiziale dei beni ceduti ai creditori della Federazione Italiana Consorzi Agrari Soc. coop. arl – Federconsorzi,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Ó Caoimh sekä tuomarit E. Jarašiūnas (esittelevä tuomari) ja C. G. Fernlund,

julkisasiamies: N. Wahl,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Liquidazione giudiziale dei beni ceduti ai creditori della Federazione Italiana Consorzi Agrari Soc. coop. arl – Federconsorzi, edustajinaan avvocato D. Santosuosso ja avvocato G. Niccolini,
 - Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan avvocato dello Stato S. Fiorentino,
 - Euroopan komissio, asiamiehenään G. Zavvos, avustajanaan avvocatessa A. Franchi,
- päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta 29.6.2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/35/EY (EYVL L 200, s. 35) 2, 3 ja 6 artiklan sekä kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta 16.2.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/7/EU (EUVL L 48, s. 1 ja oikaisu EUVL 2012, L 233, s. 3) 2, 7 ja 12 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa valittajana on Ministero delle Politiche agricole, alimentari e forestali (maatalous-, elintarvike- ja metsäpolitiikasta vastaava ministeriö, jäljempänä ministeriö) ja vastapuolina ovat Federazione Italiana Consorzi Agrari Soc. coop. arl (Italian maatalousosuuskuntien liitto), akordimenettelyssä (jäljempänä Federconsorzi), ja Liquidazione giudiziale dei beni ceduti ai creditori della Federazione Italiana Consorzi Agrari Soc. coop. arl – Federconsorzi (Federconsorzin velkojille luovutettujen varojen muodostama omaisuusmassa) ja jossa on kyse Federconsorzilla ministeriöltä olevan saatavan koroista.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Direktiivin 2000/35, joka kumottiin direktiivillä 2011/7 16.3.2013 alkaen, 1 artiklassa säädettiin, että sen säännöksiä sovellettiin kaikkiin kaupallisista toimista korvauksena suoritettaviin maksuihin. Sen 2 artiklan mukaan ”kaupallisilla toimilla” tarkoitettiin ”yritysten tai yritysten ja viranomaisten välisiä toimia, jotka johtavat tavaroiden toimittamiseen tai palvelujen suorittamiseen korvausta vastaan”.
- 4 Direktiivin 2000/35 3 artiklassa asetettiin jäsenvaltioille velvollisuus huolehtia siitä, että velkojalla on oikeus viivästyskorkoon, mikäli velkoja on täyttänyt sopimukseen ja lakiin perustuvat velvoitteensa ja velkoja ei ole saanut erääntynyttä määrää ajoissa, paitsi jos velallinen ei ole vastuussa viivästyksestä, ja siinä annettiin korkojen maksamisen ajankohtaa ja niiden suuruuden määrittelemistä koskevia sääntöjä. Tämän 3 artiklan 3 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä, että maksupäivää tai maksuviivästyksen seurauksia koskevaa sopimusta, joka ei ole 1 kohdan b, c tai d alakohdan tai 2 kohdan säännösten mukainen, joko ei voida panna täytäntöön tai että se antaa oikeuden vaatia vahingonkorvausta, jos se kaikki tapausta koskevat seikat, mukaan lukien hyvä kauppatapa ja tuotteen luonne, huomioon ottaen on selvästi kohtuuton velkojaa kohtaan. Ratkaistaessa sitä, onko sopimus selvästi kohtuuton velkojaa kohtaan, otetaan huomioon muun muassa se, onko velallisella objektiivista syytä poiketa 1 kohdan b, c ja d alakohdan ja 2 kohdan säännöksistä. Jos tällaista sopimusta pidetään selvästi kohtuuttomana, noudatetaan lakisääteisiä ehtoja, jolleivät kansalliset tuomioistuimet määrää muita ehtoja, jotka ovat kohtuulliset.”

- 5 Direktiivin 6 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 8 päivänä elokuuta 2002. – –

– –

2. Jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai saattaa voimaan säännöksiä, jotka ovat velkojalle edullisempia kuin tämän direktiivin noudattamiseksi on tarpeen.

3. Saattaessaan tätä direktiiviä kansallisen lainsäädännön osaksi jäsenvaltiot voivat jättää sen soveltamisalan ulkopuolelle:

--

b) sopimukset, jotka on tehty ennen 8 päivää elokuuta 2002 --

--”

6 Direktiivin 2011/7 1 artiklassa taas säädetään seuraavaa:

”1. Tämän direktiivin tavoitteena on kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjuminen, jotta voidaan varmistaa sisämarkkinoiden moitteeton toiminta ja edistää näin yritysten ja erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritysten) kilpailukykyä.

2. Tätä direktiiviä sovelletaan kaikkiin kaupallisista toimista korvauksena suoritettaviin maksuihin.

--”

7 Direktiivin 2011/7 2 artiklan 1 kohdassa annettu ”kaupallisen toimen” määritelmä on sama kuin aikaisemmin direktiivissä 2000/35.

8 Direktiivin 2011/7 7 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että maksupäivää tai -aikaa, viivästyskorkoa tai perintäkulojen korvaamista koskevaa sopimusehtoa tai menettelyä joko ei voida panna täytäntöön tai että se antaa oikeuden vaatia vahingonkorvausta, jos sopimusehto on selvästi kohtuuton tai menettely on selvästi sopimaton velkojaa kohtaan.

Ratkaistaessa sitä, onko sopimusehto selvästi kohtuuton tai menettely selvästi sopimaton velkojaa kohtaan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettulla tavalla, otetaan huomioon kaikki tapausta koskevat seikat, mukaan lukien:

a) selvä poikkeaminen hyvästä liiketavasta kunniallisen ja vilpittömän menettelyn vaatimuksen vastaisesti;

b) tuotteen tai palvelun luonne; ja

c) se, onko velallisella objektiivista syytä poiketa lakisääteisestä viivästyskorosta, 3 artiklan 5 kohdassa, 4 artiklan 3 kohdan a alakohdassa, 4 artiklan 4 kohdassa ja 4 artiklan 6 kohdassa tarkoitetusta maksuajasta tai 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta kiinteästä summasta.

2. Sopimusehto tai menettely, jonka mukaan viivästyskorkoa ei voida periä, on 1 kohtaa sovellettaessa katsottava selvästi kohtuuttomaksi tai sopimattomaksi.

3. Sopimusehto tai menettely, jonka mukaan perintäkuluista ei voi saada korvausta 6 artiklan mukaisesti, on 1 kohdan soveltamiseksi oletettava selvästi kohtuuttomaksi tai sopimattomaksi.

--”

9 Direktiivin 12 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on saatettava 1–8 ja 10 artiklan noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 16 päivänä maaliskuuta 2013 --

--

3. Jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai saattaa voimaan säännöksiä, jotka ovat velkojalle edullisempia kuin tämän direktiivin noudattamiseksi on tarpeen.

4. Saattaessaan tätä direktiiviä osaksi kansallista lainsäädäntöä jäsenvaltiot päättävät, jättävätkö ne sen soveltamisalan ulkopuolelle sopimukset, jotka on tehty ennen 16 päivää maaliskuuta 2013.”

Italian oikeus

10 Toisen maailmansodan jälkeen Italian viranomaiset ottivat käyttöön viljan ja muiden maataloustuotteiden saatavuutta koskevan keskitetyn hallintojärjestelmän, josta säädetään viljan, johdannaistuotteiden ja muiden leipomiseen ja makaronivalmisteiden tuotantoon tarkoitettujen tuotteiden tuonnista johtuvien valtion velvoitteiden hoitamisesta vuoden 1946–1947 viljakampanjasta alkaen 23.1.1948 annetussa asetuksessa nro 169 (decreto legislativo n. 169 – Assunzione a carico dello Stato dell'onere risultante dalle importazioni di cereali derivati e prodotti comunque destinati alla pani-pastificazione a decorrere dalla campagna cerealicola 1946–1947) ja tämän jälkeen raaka-aineiden, elintarvikkeiden ja muiden perustuotteiden ulkomailta ostamiseen valtion lukuun 22.12.1957 annetussa laissa nro 1294 (legge n. 1294 – Acquisti dall'estero per conto dello Stato di materie prime, prodotti alimentari ed altri prodotti essenziali; GURI nro 9, 13.1.1958).

11 Kyseisen lainsäädännön mukaan näiden elintarvikkeiden pakollisen varastoinnin hallinnointi annettiin olemassa oleville maanviljelijäjärjestöille, jotka toimivat jokaisessa maakunnassa osuuskuntien muodossa. Federconsorzi oli kansallisen tason järjestö, joka yhdisti kaikki nämä osuuskunnat, joiden tehtäväksi valtio oli antanut elintarvikkeiden saatavuuden takaamisen ja velvollisuuden antaa vuosittain selvitys hallinnoinnistaan valtiolle, joka korvasi niiden kulut.

12 Maatalousosuuskunnat uudistettiin maatalousosuuskuntien uudesta sääntelystä 28.10.1999 annetulla lailla nro 410 (legge n. 410 – Nuovo ordinamento dei consorzi agrari; GURI nro 265, 11.11.1999), jolla Federconsorzi hajotettiin ja asetettiin akordimenettelyyn. Olemassa olevista saatavista säädetään tämän lain 8 §:n 1 momentissa seuraavaa:

”Maatalousosuuskuntien valtion lukuun ja intressissä suorittaman kansallisten maataloustuotteiden pakollisen varastoinnin sekä kaupan pitämisen hallinnoinnista syntyneet velat, joiden haltijoita nämä maatalousosuuskunnat ovat tämän lain voimaantulohetkellä, sellaisina, kuin ne ilmenevät selvityksistä, jotka on hyväksytty maa- ja metsätalousministeriön lopullisilla täytäntöönpanopäätöksillä ja jotka Corte dei conti [(tilintarkastustuomioistuini)] on rekisteröinyt, sekä samoissa päätöksissä mainituista vastaavien selvitysten päätöspäivistä alkaen erääntyneet kulut ja korot 31.12.1997 asti maksetaan siten, että valtiovarain-, budjetti- ja taloudellisen suunnittelun ministeriö luovuttaa osuuskunnille valtion joukkovelkakirjoja.”

13 Tätä pykälää on muutettu valtion vuotuisen ja monivuotisen talousarvion laatimisesta 23.12.2000 annetulla lailla (talousarviolaki 2001) (legge n. 388 – Disposizioni per la formazione del bilancio annuale e pluriennale dello Stato (legge finanziaria 2001); GURI nro 302, 29.12.2000, Supplemento ordinario), jonka 130 §:ssä säädetään seuraavaa:

”_ _

b) 8 §:n 1 momentin loppuun lisätään seuraava kohta: '1 momentissa tarkoitettut korot lasketaan 31.12.1995 saakka 4,40 prosenttiyksiköllä korotetun virallisen diskonttokoron ja vuosittaisen pääomittamisen perusteella ja vuosien 1996 ja 1997 osalta yksinomaan lakisääteisen koron perusteella'.

--”

- 14 Pääasian Corte suprema di cassazioneen (muutoksenhakutuomioistuin) saattamisen jälkeen kiireellisistä säännöksistä verotuksen yksinkertaistamisesta ja valvontamenettelyjen tehokkuudesta ja vahvistamisesta 2.3.2012 annetun asetuksen nro 16 (decreto-legge n. 16 – Disposizioni urgenti in materia di semplificazioni tributarie, di efficientamento e potenziamento delle procedure di accertamento; GURI nro 52, 2.3.2012; jäljempänä asetus nro 16/2012), joka on muutettuna muutettu laiksi 26.4.2012 annetulla lailla nro 44 (GURI nro 99, 28.4.2012, Supplemento ordinario), 12 §:ssä säädetään seuraavaa:
- ”Osuuskuntien valtion lukuun ja intressissä suorittaman kansallisten maataloustuotteiden pakollisen varastoinnin sekä kaupan pitämisen hallinnoinnista syntyneiden velkojen, muiden kuin 28.10.1999 annetun lain nro 410 8 §:n 1 momentin, sellaisena kuin se on muutettuna 23.12.2000 annetun lain nro 388 130 §:llä, mukaan maksettujen, sellaisina kuin ne ilmenevät maa- ja metsätalousministeriön lopullisilla täytäntöönpanopäätöksillä hyväksytyistä ja Corte dei conti rekisteröimistä selvityksistä ja jotka maksetaan niille henkilöille, joilla on siihen oikeus, sekä mainituissa päätöksissä mainittujen selvitysten päätöspäivästä alkaen erääntyneiden kulujen ja korkojen korko lasketaan 31.12.1995 saakka 4,40 prosenttiyksiköllä korotetun virallisen diskonttokoron ja vuosittaisen pääomittamisen perusteella ja myöhemmän ajanjakson osalta yksinomaan lakisääteisten korkojen perusteella.”
- 15 Direktiivi 2000/35 saatettiin osaksi Italian oikeusjärjestystä 9.10.2002 annetulla asetuksella nro 231 (decreto legislativo n. 231 – Attuazione della direttiva 2000/35/CE relativa alla lotta contro i ritardi di pagamento nelle transazioni commerciali; GURI nro 249, 23.10.2002), jonka 11 §:ssä säädetään, ettei sen säännöksiä sovelleta ennen 8.8.2002 tehtyihin sopimuksiin.
- 16 Direktiivi 2011/7 saatettiin osaksi kansallista oikeusjärjestystä muutoksista 9.10.2002 annettuun asetukseen nro 231 kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta annetun direktiivin 2011/7/EU täytäntöön panemiseksi kokonaisuudessaan 11.11.2011 annetun lain nro 180 10 §:n 1 momentin nojalla 9.11.2012 annetulla asetuksella nro 192 (decreto legislativo n. 192 – Modifiche al decreto legislativo 9 ottobre 2002, n. 231, per l'integrale recepimento della direttiva 2011/7/UE relativa alla lotta contro i ritardi di pagamento nelle transazioni commerciali, a norma dell'articolo 10, comma 1, della legge 11 novembre 2011, n. 180; GURI nro 267, 15.11.2012). Sen 3 §:ssä säädetään, että sen säännöksiä sovelletaan 1.1.2013 alkaen suoritettuihin kaupallisiin toimiin.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 17 Corte d'appello di Roma (Rooman muutoksenhakutuomioistuin) totesi 22.11.2004 antamallaan tuomiolla Federconsorzilla 58 maatalousosuuskunnan saatavien siirronsaajana ministeriöltä olevan saatavan 511 878 997,39 euroksi maatalousosuuskunnille vuoteen 1967 saakka maataloustuotteiden pakollisten varastojen hallinnoimisesta koituneista kuluista. Tähän summaan päätyäkseen tuomioistuin jätti soveltamatta 28.10.1999 annetun lain nro 410 8 §:n 1 momenttia ja katsoi, että tämän säännöksen tarkoituksena oli pelkästään lopettaa maatalousosuuskuntien kanssa vireillä olevat riita-asiat, eikä sitä niin ollen voitu soveltaa muihin henkilöihin, jotka ovat näiden osuuskuntien saatavien siirronsaajia. Se laski korot 31.1.1982 alkaen eli päivästä, jona mainittu saatava todettiin, kuittasi kyseisten kahden osapuolen molemminpuoliset velat 4.7.1991 ja laski erotuksen perusteella puolivuositain pääomitettujen korot 5.7.1991–30.6.2004 väliseltä ajalta, ja koko summalle tuli laskea korko tosiasialliseen maksuun saakka.
- 18 Tämä tuomio kumottiin Corte suprema di cassationen 13.12.2007 antamalla tuomiolla, jolla asia palautettiin Corte d'appello di Romaan, joka 14.10.2011 antamallaan tuomiolla totesi uudelleen, että ministeriön velka oli 30.6.2004 511 878 997,39 euroa korotettuna lisäkoroilla, jotka vastaavat virallista diskonttokorkoa korotettuna 4,40 prosenttiyksiköllä ja jotka pääomitettiin puolivuositain 1.7.2004 alkaen tosiasialliseen maksuun asti. Tämä tuomioistuin totesi muun muassa, että valtion ja Federconsorzin välillä on lakisääteinen toimeksianto, jonka kohteena on maataloustuotteiden

saatavuuden takaamista koskevan tehtävän delegoiminen, ja että Federconsorzilla oli tätä toimeksiantoa noudattaessaan täysi hallinnollinen ja taloudellinen itsehallinto, velvollisuus laatia vuosittainen selvitys ja oikeus kulukorvaukseen.

- 19 Ministeriö teki tästä tuomiosta kassaatiovalituksen ja vetosi muun muassa 28.10.1999 annetun lain nro 410 8 §:n 1 momentin rikkomiseen.
- 20 Tämän menettelyn aikana Federconsorzin pesänhoitaja totesi muun muassa, ettei asetuksen nro 16/2012 12 §:n 6 momentti, joka annettiin valituksen tekemisen jälkeen ja jonka soveltamista ministeriö vaati, sovellu yhteen direktiivien 2000/35 ja 2011/7 kanssa. Hän väitti tästä, että Italian valtio tällä näiden direktiivien jälkeisellä lainsäädäntötoimella paitsi alensi velkojensa viivästyskorkoja vuoteen 1995 mennessä erääntyneiden maksujen osalta pääomittamalla vuosittain mainitut korot niiden puolivuositaisen pääomittamisen sijasta, myös sääti pelkästään lakisääteisten korkojen soveltamisesta vuodesta 1995 alkaen, vaikka mainitut direktiivit ovat hänen mukaansa este sille, että kansallinen lainsäätävä poistaa valtion velkojan oikeuden jo olemassa olevien velkojen viivästyskorkoihin mukaan lukien ennen 8.8.2002 tai 16.3.2013 syntyneistä suhteista johtuvat saatavat.
- 21 Ministeriö totesi, ettei direktiiviä 2000/35 ja 9.10.2002 annettua asetusta nro 231 sovelleta pääasian tosiseikkoihin yhtäältä sillä perusteella, että asianosaisten välillä ei ole ollut kaupallisia toimia vaan julkisoikeudellinen suhde, ja toisaalta sillä perusteella, ettei direktiiviä ja asetusta sovelleta ennen 8.8.2002 tehtyihin sopimuksiin.
- 22 Corte suprema di cassazione esittää aluksi, että asetuksen nro 16/2012 12 §:n 6 momenttia voidaan soveltaa pääasiassa, koska tämän asetuksen voimaantulohetkellä sovellettavaa korkotasoa ja koronkorkoa ei ollut vahvistettu lainvoimaisella päätöksellä.
- 23 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa ensiksi, ettei voida sulkea pois sitä, että olemassa oleva maatalousosuuskuntien ja valtion välinen lakisääteinen toimeksianto hallinnoida pakollisia varastoja on direktiiveissä 2000/35 ja 2011/7 tarkoitettu kaupallinen toimi.
- 24 Se katsoo toiseksi, ettei Federconsorzin pesänhoitajan väite, jonka mukaan näissä direktiiveissä ei sallita ennen 8.8.2002 tai 16.3.2013 syntyneisiin suhteisiin sovellettavien, viivästyskoron suorittamisen poissulkevien säännösten antamista, ole selvästi perusteeton. Näin ollen se toteaa, että on tarpeen arvioida asetuksen nro 16/2012 12 §:n 6 momentin yhteensoveltuvuutta unionin oikeuden säännösten kanssa.
- 25 Tässä tilanteessa Corte suprema di cassazione päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Onko 23.1.1948 annetussa asetuksessa nro 169 ja 22.12.1957 annetussa laissa nro 1294 säädetty valtionhallinnon ja maatalousosuuskuntien välinen lakisääteinen toimeksiantosuhde (tämän suhteen johdosta syntyi saatava, jonka osuuskunnat ovat myöhemmin siirtäneet Federconsorzille, joka puolestaan on siirtänyt sen omille velkojilleen kollektiivisen maksukyvyttömyysmenettelyn yhteydessä), jonka tarkoituksena oli maataloustuotteiden saatavuuden jakelun varmistaminen, direktiivin 2000/35 2 artiklassa ja direktiivin 2011/7 2 artiklassa tarkoitettu kaupallinen toimi?
- 2) Mikäli vastaus ensimmäiseen kysymykseen on myönteinen, merkitseekö direktiivin 2000/35 (6 artiklan 2 kohta) ja direktiivin 2011/7 (12 artiklan 3 kohta) täytäntöönpanovelvoite, joka sisältää mahdollisuuden jättää edullisemmat oikeussäännöt voimaan, velvollisuutta olla muuttamatta jo direktiivien voimaan tullessa olemassa olleisiin suhteisiin sovellettavaa viivästyskorkotasoa epäedullisemmaksi tai olla kieltämättä viivästyskoron periminen?

- 3) Mikäli vastaus toiseen kysymykseen on myönteinen, sovelletaanko velvollisuutta olla muuttamatta jo meneillään oleviin suhteisiin sovellettavaa viivästyskorkotasoa epäedullisemmaksi myös korkojen yhdenmukaiseen sääntelyyn, jossa lakisääteisestä poikkeavan korkotason hyväksyminen ja koron pääomittaminen, myös vuosittainen eikä puolivuositainen, kuten velkoja on vaatinut, sallitaan tiettyyn ajankohtaan saakka (kyseessä olevassa asiassa 31.1.1982 ja 31.12.1995 välisenä aikana) ja jossa edellä mainitun ajankohdan jälkeen maksetaan yksinomaan lakisääteistä korkoa, järjestelmässä, joka ei kyseessä olevan riita-asian yksityiskohdat huomioon ottaen – – ole välttämättä velkojan kannalta epäedullinen?
- 4) Merkitseekö velvoite panna direktiivit 2000/35 (6 artikla) ja 2011/7 (12 artikla) täytäntöön niiltä osin kuin niissä velkojan vahingoksi tapahtuvan sopimusvapauden väärinkäytön kiellon yhteydessä säädetään 3 artiklan 3 kohdassa ja 7 artiklassa kohtuuttomien sopimusehtojen tai sopimattomien menettelyjen tehostomuudesta sitä, että valtio ei saa puuttua viivästyskoron maksamisen estävin säännöksin sellaisiin suhteisiin, joissa valtio on osallisena ja jotka olivat olemassa direktiivien tullessa voimaan?
- 5) Mikäli vastaus neljänteen kysymykseen on myönteinen, sovelletaanko velvoitetta olla puuttumatta viivästyskoron estävin säännöksin jo olemassa oleviin suhteisiin, joissa valtio on osapuolena, korkojen yhdenmukaiseen sääntelyyn, jossa lakisääteisestä poikkeavan korkotason hyväksyminen ja koron pääomittaminen, myös vuosittainen eikä puolivuositainen, kuten velkoja on vaatinut, sallitaan tiettyyn ajankohtaan saakka (kyseessä olevassa asiassa 31.1.1982 ja 31.12.1995 välisenä aikana) ja jossa edellä mainitun ajankohdan jälkeen maksetaan yksinomaan lakisääteistä korkoa, järjestelmässä, joka ei kyseessä olevan riita-asian yksityiskohdat huomioon ottaen ole välttämättä velkojan kannalta epäedullinen?”

Ennakkoratkaisukysymykset

- 26 Aluksi on todettava, että asetus nro 16/2012 hyväksyttiin direktiivin 2000/35 voimassa ollessa direktiivin 2011/7 antamisen ja voimaantulon jälkeen, mutta ennen viimeksi mainitun täytäntöönpanolle asetetun määräajan päättymistä.
- 27 Lisäksi on niin, että – kuten tämän tuomion 15 ja 16 kohdasta ilmenee – Italian tasavalta on käyttänyt jäsenvaltioille direktiivin 2000/35 6 artiklan 3 kohdan b alakohdassa annettua mahdollisuutta jättää sitä täytäntöön pantaessa sen soveltamisalan ulkopuolelle ennen 8.8.2002 tehdyt sopimukset ja se on asetuksen nro 16/2012 antamisen jälkeen myös käyttänyt direktiivin 2011/7 12 artiklan 4 kohdassa säädettyä mahdollisuutta jättää soveltamisalan ulkopuolelle ennen 16.3.2013 tehdyt sopimukset.
- 28 Ennakkoratkaisupäätöksestä ilmenee kuitenkin, että pääasiassa kyseessä oleva Federconsorzin saatava syntyi suhteissa, jotka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuimien katsoi lakisääteiseksi toimeksiannoksi, joka oli ollut voimassa vuoteen 1967 asti Italian valtion ja maatalousosuuskuntien välillä, ja että tämä saatava syntyi sellaisten saatavien siirrosta, jotka johtuivat näiden osuuskuntien valtion lukuun ja sen intressissä mainitun toimeksiannon puitteissa ennen tätä päivää suorittamista kuluista.
- 29 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuimien kysyy kuitenkin, johtuuko direktiivien 2000/35 ja 2011/7 täytäntöönpanovelvollisuudesta sekä ensimmäisen direktiivin 3 artiklan 3 kohdasta ja 6 artiklasta sekä toisen direktiivin 7 ja 12 artiklasta, ettei Italian tasavalta voinut pätevästi hyväksyä laiksi muutetun asetuksen nro 16/2012 säännöksiä, joilla voidaan muuttaa Federconsorzin saatavan korkoja viimeksi mainitun kannalta epäedullisiksi.
- 30 Nämä seikat huomioon ottaen on todettava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuimien tiedustelelee toisessa, kolmannessa, neljännessä ja viidennessä kysymyksessään, joita on tarkasteltava yhdessä ja ensiksi, onko SEUT 288 artiklan kolmatta kohtaa ja direktiivin 2000/35 3 artiklan 3 kohtaa ja 6 artiklaa sekä direktiivin 2011/7 7 ja 12 artiklaa tulkittava siten, että ne estävät sen, että jäsenvaltio,

joka on käyttänyt näistä ensimmäisen direktiivin 6 artiklan 3 kohdan b alakohdassa säädettyä mahdollisuutta, voi niistä toisen täytäntöönpanomääräajassa antaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisia säännöksiä, joilla voidaan muuttaa ennen 8.8.2002 tehdyn sopimuksen täytäntöönpanosta seuraavan saatavan korkoja valtion velkojan kannalta epäedullisiksi.

- 31 Tästä on riittävää todeta, että jäsenvaltion mahdollisuudesta jättää direktiivin 2000/35 täytäntöönpannessaan soveltamisalan ulkopuolelle ennen 8.8.2002 tehdyt sopimukset, kuten Italian tasavalta on tehnyt antamalla 9.10.2002 asetuksen nro 231 11 §:n, on nimenomaisesti säädetty tämän direktiivin 6 artiklan 3 kohdan b alakohdassa, ja kun sitä käytetään, siitä seuraa, ettei näihin sopimuksiin sovelleta ajallisesti kaikkia direktiivin säännöksiä.
- 32 Lisäksi ennen 16.3.2013 tehdyn sopimuksen täytäntöönpanosta johtuvan saatavan korkojen muuttamisen valtion velkojan kannalta epäedullisiksi direktiivin 2011/7 täytäntöönpanoajan aikana annetulla lainsäädäntötoimella ei joka tapauksessa voida katsoa voivan perustellusti kyseenalaistaa tässä direktiivissä säädetyn tavoitteen toteuttamista (ks. tuomio *Inter-Environnement Wallonie*, C-129/96, EU:C:1997:628, 45 kohta), koska direktiivin 12 artiklan 4 kohdassa annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus jättää soveltamisalan ulkopuolelle ennen tätä päivää tehdyt sopimukset ja koska kyseinen jäsenvaltio oli siis voinut suunnitella tämän mahdollisuuden käyttämistä.
- 33 Näin ollen velvollisuudesta panna täytäntöön direktiivi 2011/7 ei voi johtua eikä mainitun direktiivin 12 artiklan 3 kohdasta, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai saattaa voimaan säännöksiä, jotka ovat velkojalle edullisempia kuin tämän direktiivin noudattamiseksi tarpeelliset säännökset, tai saman direktiivin 7 artiklasta, joka liittyy kohtuuttomiin sopimuksiin, lausekkeisiin tai sopimusehtoihin, voida johtaa, että jäsenvaltio, joka on käyttänyt direktiivin 2000/35 6 artiklan 3 kohdan b alakohdassa säädettyä mahdollisuutta, ei voi muuttaa valtion velkojan kannalta epäedullisiksi direktiivin 2011/7 täytäntöönpanoajana sellaisen velan korkoja, jotka seuraavat ennen 8.8.2002 tehdyn sopimuksen täytäntöönpanosta ilman, että tämä vaikuttaa oikeussuojakeinoihin, joita kansallisen oikeuden mukaan voidaan mahdollisesti käyttää tällaista muuttamista vastaan.
- 34 Pääasiassa on näin ollen niin, että jos Italian valtion ja maatalousosuuksuntien välillä vallinnut suhde voidaan katsoa direktiivin 2011/7 2 artiklassa tarkoitetuksi ”kaupalliseksi toimeksi” ja jos se siis voi kuulua tämän direktiivin aineelliseen soveltamisalaan, direktiivi ei joka tapauksessa ole este asetuksen nro 16/2012 säännösten antamiselle.
- 35 Nämä seikat huomioon ottaen toiseen, kolmanteen, neljänteen ja viidenteen kysymykseen on vastattava, että SEUT 288 artiklan kolmatta kohtaa ja direktiivin 2000/35 3 artiklan 3 kohtaa ja 6 artiklaa sekä direktiivin 2011/7 7 ja 12 artiklaa on tulkittava siten, etteivät ne ole esteenä sille, että jäsenvaltio, joka on käyttänyt näistä ensimmäisen direktiivin 6 artiklan 3 kohdan b alakohdassa säädettyä mahdollisuutta, voi niistä toisen täytäntöönpanomääräajassa antaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisia säännöksiä, joilla voidaan muuttaa valtion velkojan kannalta epäedullisiksi ennen 8.8.2002 tehdyn sopimuksen täytäntöönpanosta seuraavan saatavan korkoja.
- 36 Kun otetaan huomioon toiseen, kolmanteen, neljänteen ja viidenteen kysymykseen annettu vastaus, ensimmäiseen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

- 37 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kahdeksas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

SEUT 288 artiklan kolmatta kohtaa ja kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta 29.6.2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/35/EY 3 artiklan 3 kohtaa ja 6 artiklaa sekä kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta 16.2.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/7/EU 7 ja 12 artiklaa on tulkittava siten, etteivät ne ole esteenä sille, että jäsenvaltio, joka on käyttänyt näistä ensimmäisen direktiivin 6 artiklan 3 kohdan b alakohdassa säädettyä mahdollisuutta, voi niistä toisen täytäntöönpanomääräjassa antaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisia säännöksiä, joilla voidaan muuttaa valtion velkojan kannalta epäedullisiksi ennen 8.8.2002 tehdyn sopimuksen täytäntöönpanosta seuraavan saatavan korkoja.

Allekirjoitukset